

Lilia Citko, Nazewnictwo osobowe północnego Podlasia w XVI w.,
Białystok 2001, ss. 190

Bibliografia onomastyki Białostocczyzny wzbogaciła się o kolejną cenną pozycję, monografię pt. „Nazewnictwo osobowe północnego Podlasia w XVI w.” Stanowi ona fragment obronionej kilka lat temu bardzo ważnej dla rozwoju badań onomastycznych Białostocczyzny pracy doktorskiej. Postać książkowa z pewnością bardziej przysłuży się upowszechnieniu wyników tych badań.

Przedmiotem niniejszego opracowania są szesnastowieczne męskie nazwy osobowe pochodzące z ziem historycznego województwa podlaskiego. Ziemie te nie stanowiły odrębnej jednostki geograficznej, ale wyróżnia je specyfika osadnicza. Na tym obszarze miał miejsce styk i kontakt kultury Słowian wschodnich i zachodnich oraz Bałtów.

Na podkreślenie zasługuje wybór źródeł. Zawarty w nich materiał antroponimiczny, liczący 2400 różnego rodzaju nazw osobowych, jest wystarczająco reprezentatywny do dokonania analizy i określenia charakteru funkcjonującego wówczas systemu antroponimicznego.

Autorka z uzasadnionych względów rezygnuje z podziału na antroponimie szlachecką, mieszczańską i chłopską. Wyekscerpowany ze źródeł zasób antroponimów poddany został analizie jako całość, niemniej jednak związki niektórych typów słowotwórczych z określonym stanem społecznym są sygnalizowane. Odzwierciedlają one ten etap w rozwoju systemu nazewniczego, w którym do nominacji nie-

a także ujawniono obecność elementów leksykalnych przejawiających się głównie w klasie nazwisk odapelatywnych oraz w podstawach patronimików.

Z uzasadnionych względów Autorka ograniczyła się do Indeksu antroponimów, w związku z tym czasami odczuwany jest brak etymologii, zwłaszcza w przypadku niektórych apelatywów pochodzenia białoruskiego. Antroponimom litewskim, w tym również ich etymologii, poświęcono nieco więcej uwagi. Jest to posunięcie słuszne, bowiem nazewnictwo bałtyckie było zdecydowanie obce dla Słowiańszczyzny.

Opracowanie zawiera interesujące dane statystyczne odnośnie dominacji określonych typów nazwisk. Wyniki badań przeprowadzonych przez L. Citko potwierdzają dotychczasowe ustalenia, że do powszechnie używanych (58% badanych antroponimów) należały związane z wschodniosłowiańską kulturą nazewniczą formy patronimiczne, co z kolei znajduje uzasadnienie w specyficznej strukturze osadnictwa. Kolejne miejsca zajęły nazwiska odapelatywne i odmiejscowe.

Głęboko przemyślana i starannie opracowana analiza nazewnictwa północnego Podlasia dowodzi, że jej Autorka jest doświadczonym badaczem onomastą, który z wystarczającą swobodą porusza się po trudnym terenie polsko-białorusko-litewskiego pogranicza etniczno-kulturowego.

*Leonarda Dacewicz
Białystok*